

PANDEMIJA I REGULATIVA U ENERGETICI

Negica Rajakov, Aca Marković
Agencija za energetiku Republike Srbije

Energetika u kontekstu Covida -19, Savez energetičara
14. oktobar 2020.

Sadržaj

- Uticaj pandemije na energetske sektor
  - tržište električne energije
  - tržište prirodnog gasa
- Uticaj pandemije na energetske sektor u Srbiji
- Opšte regulatorne mere
- Zaključci regulatornih tela tokom pandemije

Uticaj pandemije na tržište energije

- Tokom trajanja pandemije nisu prijavljeni problemi u sigurnosti snabdevanja
- Usled ograničenja kretanja i poslovnih aktivnosti potrošnja električne energije i prirodnog gasa je pala i za 15% u nekim zemljama (izvor CEER – Savet Evropskih Energetskih Regulatora)
- Veletrgovačke cene su pale kao posledica smanjene potrošnje
- Smanjena potrošnja i pad cena na veletržištu, zajedno sa odlaganjem u plaćanju računa, doveli su pojedine proizvođače/snabdevače u nezavidan položaj

Uticaj pandemije na tržište električne energije EU

- Proizvodnja iz obnovljivih izvora energije nastavila je da raste, tako da je udeo njihove proizvodnje povećan tokom aprila i maja 2020. godine
- Cene fosilnih goriva su značajno pale
- Trend cena za CO2 dozvole - cene budućih proizvoda (fjučersi) bile su stabilne

Napomena:

Prodaja električnih vozila se smanjila, ali manje nego prodaja drugih tipova vozila.

Tržište električne energije, maj 2020 (EU + Švajcarska i zapadni Balkan)

Poređenje u odnosu na maj 2019:

- Potrošnja je opala za -10.0%, a proizvodnja je opala za -9.8%
- Proizvodnja iz obnovljivih izvora pokazuje trend rasta dok je proizvodnja električne energije iz uglja i prirodnog gasa opadala:
  - Proizvodnja iz obnovljivih izvora je povećana za +8.1% tako da je udeo obnovljivih izvora u proizvodnji električne energije iznosio 48%
  - Proizvodnja električne energije iz uglja je smanjena za -33.3%, a proizvodnja iz prirodnog gasa za -18.4%

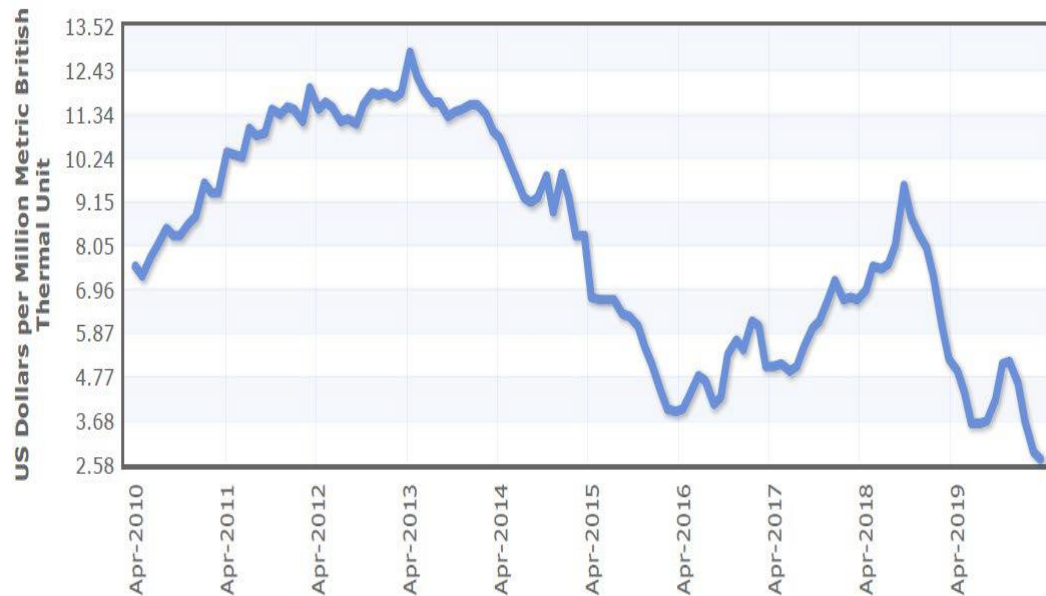
Uticaj pandemije na tržište prirodnog gasa

- Na smanjenu potrošnju prirodnog gasa u 2020. uticala je izuzetno blaga zima na severnoj hemisferi, a na taj trend nadovezale su se, kao rezultat mera protiv COVID 19, smanjene privredne aktivnosti u skoro svim zemljama
- Do početka juna 2020. sva velika tržišta prirodnog gasa doživela su pad ili jako mali rast u najboljem slučaju (Kina). Evropsko tržište je, gledano do sad, najteže pogođeno tržište sa 7% smanjenja u potrošnji u odnosu na prethodnu godinu.
- Globalno prekomerne količine prirodnog gasa koje su obezbeđene za tržište dovode do istorijski veoma niskih vrednosti indeksa na berzama dok gasna industrija smanjuje svoje troškove i odlaže ili u potpunosti odustaje od nekih investicionih odluka kako bi se prilagodili oštrom padu u prihodima.

Uticaj pandemije na tržište prirodnog gasa

- Polovina od ukupnog smanjenja potrošnje prirodnog gasa je zbog manje proizvodnje električne energije iz prirodnog gasa, a zatim su na smanjenje potrošnje prirodnog gasa najviše uticali rezidencijalni sektor, pa industrija.
- Trend utiskivanja rekordnih količina gasa tokom 2019. u podzemna skladišta se ubrzao i u 2020, a dodatno je bio podstaknut isporukama LNG i smanjenom potrošnjom uzrokovanom pandemijom COVID 19.
- Očekivanja su da se potrošnja prirodnog gasa oporavi progresivno tokom 2021. na razvijenijim tržištima, kao i da zauzme trend rasta na tržištima koja se spajaju zahvaljujući niskim cenama.

Cene fosilnih goriva su pale - uticaj ponude i potražnje

Evropska uvozna cena gasa iz Rusije [USD/MBTU]

Cene prirodnog gasa na holandskoj berzi Nov-May 2020

Promena cene u Evropi u 2020. u odnosu na 2019. godinu:

Prirodni gas: sa 4 USD/MBTU → na 2 USD/MBTU

Brent nafta: sa 70 USD/bbl → na 37 USD/bbl

Ugalj: sa 70 USD/t → na 55 USD/t

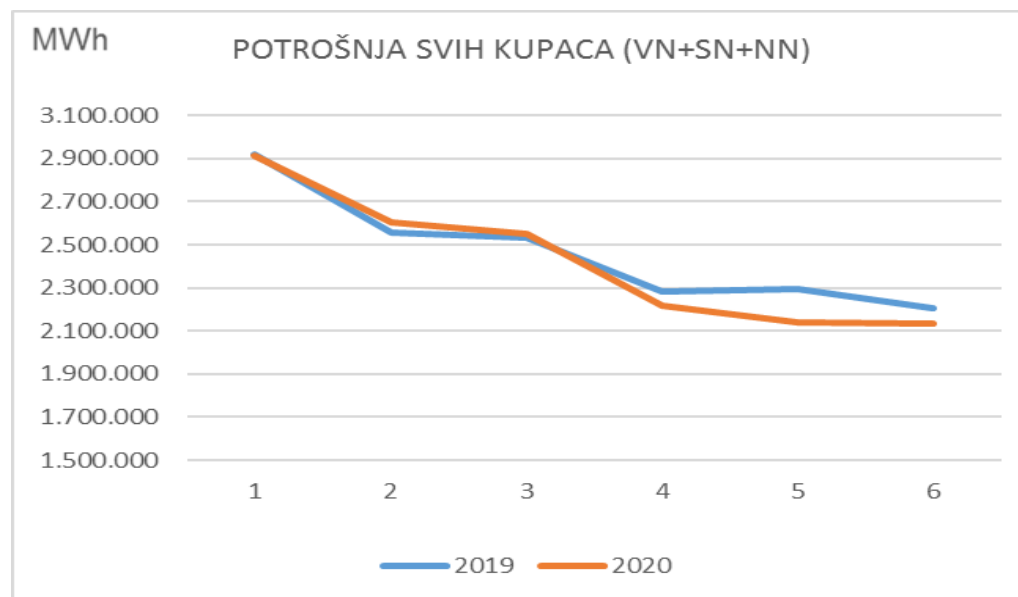

Uticaj pandemije na energetski sektor u Srbiji

- Sigurnost snabdevanja nije narušena
- Aktivnosti tržišta nisu suspendovane
- Održana je operativnost postrojenja
- U energetskim sistemima došlo je do odlaganja manje bitnih remonata, bez značajnog kašnjenja u operativnom radu
- Odloženo plaćanje računa za utrošenu električnu energiju za osobe starije od 65 godina
- Dispečerski centari su bili u posebnom režimu rada
- AERS: zadržan je minimum zaposlenih u kancelarijama, sve propisane aktivnosti su obavljane, povratak u normalan režim rada je bio sredinom maja 2020.

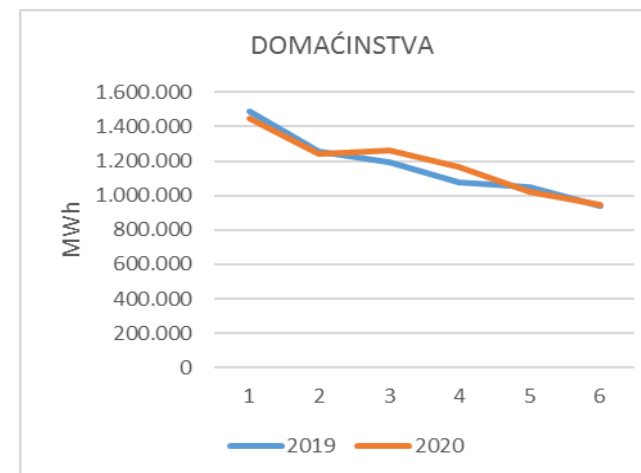
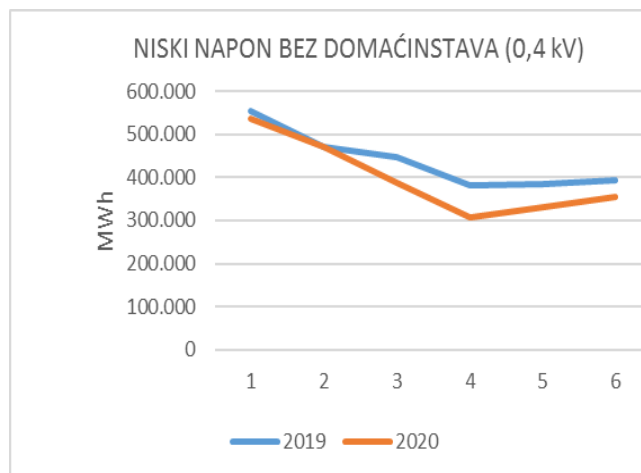
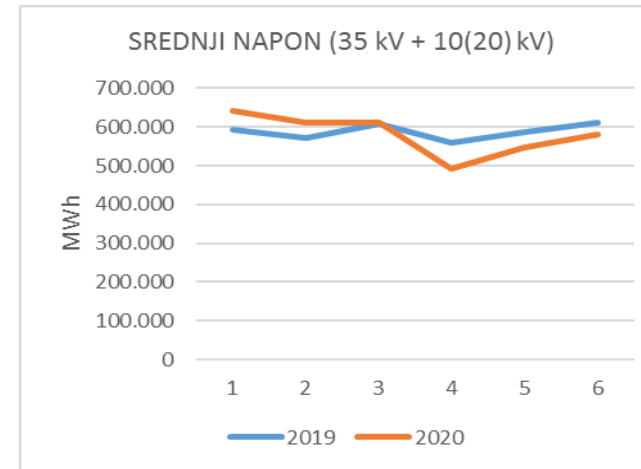
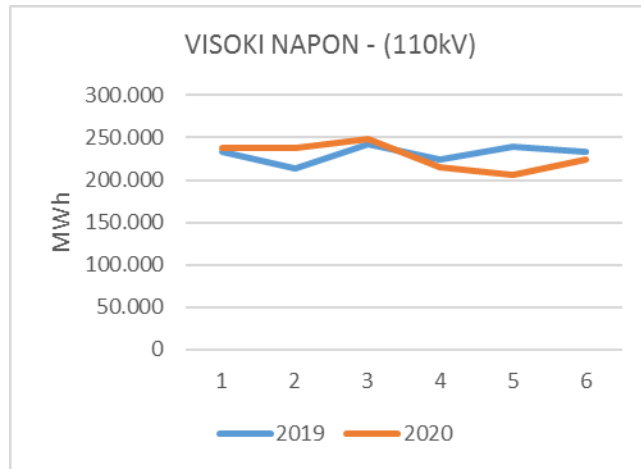
Ukupna potrošnja električne energije u prvoj polovini 2019. i 2020. godine

UKUPNA POTROŠNJA ELEKTRIČNE ENERGIJE SVIH KUPCA (MWh)							
	Januar	Februar	Mart	April	Maj	Jun	Jan-Jun
2019	2.922.219	2.557.082	2.533.398	2.280.851	2.294.205	2.206.050	14.793.804
2020	2.915.702	2.607.097	2.550.697	2.219.549	2.136.855	2.131.661	14.561.560
2020/2019	0,998	1,020	1,007	0,973	0,931	0,966	0,984

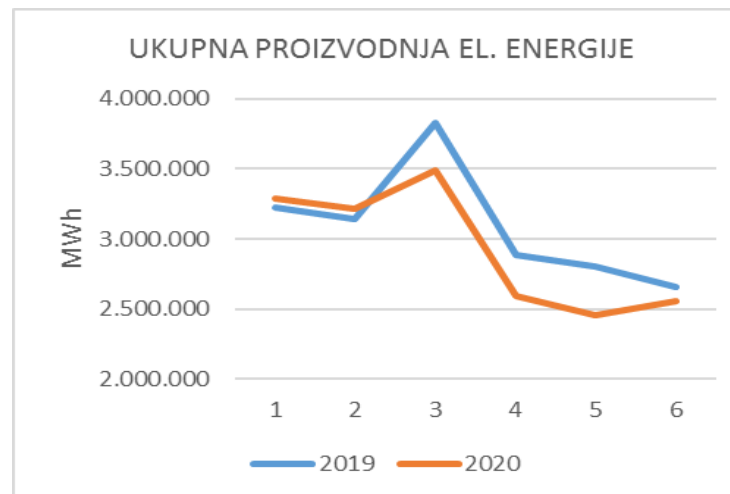
Srednje temperature (°C)		
	2019	2020
Januar	0,8	1,8
Februar	5,5	7,5
Mart	11,3	9,1
April	14,1	14,0
Maj	15,4	16,5
Jun	23,9	20,7

Potrošnja električne energije u prvoj polovini 2019. i 2020. godine po grupama kupaca

Ukupna proizvodnja električne energije u prvoj polovini 2019. i 2020. godine

UKUPNA PROIZVODNJA ELEKTRIČNE ENERGIJE (NA PRENOSU I DISTRIBUCIJI) (MWh)							
	Januar	Februar	Mart	April	Maj	Jun	Jan-Jun
2019	3.226.416	3.142.788	3.825.757	2.886.419	2.799.619	2.656.675	18.537.674
2020	3.291.169	3.214.500	3.492.780	2.589.732	2.458.725	2.557.183	17.604.089
2020/2019	1,020	1,023	0,913	0,897	0,878	0,963	0,950

Odgovor regulatora na pandemijsku krizu

Evropski regulatori, u skladu sa svojim ovlašćenjima, preduzeli su određene mere kako bi se:

- Osiguralo sigurno i pouzdano snabdevanje energijom
- Osiguralo da građani mogu da bezbedno ostanu kod svojih kuća i obavljaju radne aktivnosti od kuće uz garantovano snabdevanje gasom, toplotom i električnom energijom
- Olakšali finansijski zahtevi prema potrošačima koji se suočavaju sa ekonomskim poteškoćama u fazama izolacije kao što je npr. relaksiranje uslova vezanih za plaćanje računa za osteljive grupe potrošača kako bi se izbegla isključenja
- Neke od sprovedenih mera za neplaćene račune: nije dozvoljeno isključenje tokom trajanja vanrednog stanja, omogućeno je plaćanje putem mesečnih rata bez obračunavanja kamata
- Druge mere:
  - Socijalni bonusi za ugrožene potrošače
  - Umanjenje tarifa
  - Procenjeni računi

Mere i nadzor nacionalnih regulatornih tela

- Odluke evropskih Vlada su implicirale promene u radu regulatornih tela i učesnika na tržištu širom Evrope
- Skoro svi regulatori i drugi pružaoci usluga su prešli na rad od kuće i pružanje usluga on-line tako da nije bilo direktnih kontakata sa energetske subjektima i kupcima, što je dovelo i do produženja važenja licenci za snabdevanje, važenje tarifa, kao i relevantnih rokova za donošenje pojedinih akata
- Operatori sistema (distributivnih, transportnih) i proizvođači su aktivirali primenu svojih kriznih planova kako bi se obezbedila sigurnost snabdevanja (obezbeđenje potrebnog broja zaposlenih u kontrolnim centrima bez kontakata između smena). Mere ponašanja predviđene za energetske subjekte bile su fiksne smene i stroga primena propisanih mera zaštite od infekcije Covid- 19 tokom rada

Zaključci regulatornih tela tokom pandemije

- Pandemijska kriza je ukazala na značaj održivosti proizvodnje energije, njene diversifikacije, ali i integracije svih vidova proizvodnje, kako bi se obezbedile sve neophodne količine energije
- Došlo je do pozitivnog uticaja vezano za ostvarivanje klimatskih ciljeva jer je povećani udeo obnovljivih izvora energije u potrošnji energije doveo do smanjenja CO₂ emisija
- Konverzija energetske sistema prema „čistim energetske sistemima“ je nastavljena
- Sveukupno gledano uspostavljeni regulatorni principi su dobro funkcionisali, a evropski energetske sistemi su bili stabilni
- Očuvanje sigurnosti rada sistema i snabdevanja konzuma energijom od presudnog je značaja u kriznim situacijama poput pandemije, naročito imajući u vidu rad bolnica, ustanova i visoko zastupljeni rad od kuće u periodu vanrednog stanja

АГЕНЦИЈА за ЕНЕРГЕТИКУ
РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

БЕОГРАД, Теразије 5, V спрат

www.aers.rs

e-mail: aers@aers.rs